

Una mola sotana.

a l'entrada de la Vilanova. Lloc conegut com l'Hostal de Carlos, d'accés molt més fàcil. Una parella de moles foren emprades en aquest molí de foc. Amb tota seguretat es tractava de moles franceses, atès el testimoni que ens diu que eren de pedra pedrenyera o pedra foguera, és a dir, de sílex. Jaume Ostal s'encarregà del transport amb el seu carro de les esmentades moles, des del molí hidràulic al molí de foc.

Carlos Bellés tenia tres fills i tres filles. A hores d'ara, tots s'han mort. Emilio, Manuel i Joaquín, els fills acompanyaven son pare en les feines del molí. Cada matí, tots quatre baixaven des de la Vilanova. El senyor Carlos era mestre en repicar les moles. Aquesta tasca la feia al seu molí i on requerien els seus

serveis. Conten que era molt cert, seriós i alhora molt fàccios i fàcil a l'acodit. Un dia estava al molí amb dos homes més, passant l'estona i xerrant. Quedaren en formular cadascú un desig. Un d'ells va exclamar: - *Voldria que aquest tossal que és al davant nostre es tornara una muntanya de blat!* -

L'altre que era una mica borratxo digué: - *Jo somnio amb que aquest doll d'aigua que surt del càrcol fora de vi.*

Com que el senyor Carlos res no en deia, li van preguntar: - *I, vostè què anhela?* Tranquil i sorrut els va dir: - *Jo voldria que*

L'arc de mig punt reforça la sala de moldre.

els vostres desitjos s'acompliren, ésser el vostre hereu i que us moriren tots dos ara mateix.

La façana del molí ens fa palès dues construccions. La més vella podria ésser del segle XIV-XV. I una reforma posterior que podria ésser dels segles XVII-XVIII. Un cop dins del molí s'aprecien dues voltes. Una de pedra amb el terra una mica més elevat que

els altres desitjos s'acompliren, ésser el vostre hereu i que us moriren tots dos ara mateix. És un cup de mola alçària i més que suficient per dur les dues moles. Les dovelles que el formen combinen unes celles deixades ad hoc per facilitar l'entrada i eixida. La porta d'entrada té els costats de pedra i la llinda de fusta. Cal fer un xicotet esment del finestre, molt antic, que dona una mica de llum a l'indret on és la volta petita.

De qualsevol manera, aquest molí és

Una mola volandera.

ble. Per la pedra emprada el degueren bastir en fer la reforma. No queda més que una paret amb els forats quadrats on es recolzen les bigues.

La bassa era petita, però gaudia de l'excel·lent cabal hidràulic que fornava la sèquia. Aquesta es pot seguir en molts trams. Encara que se n'hi troben de malmesos pels aprofitaments agrícoles i ramaders de la zona.

El safareig cobert, que l'any

1912 va bastir per al poble el senyor Carlos a prop del pont no és més que un aixoplugament rectangular i construït acuradament, de la sèquia. Té una entrada i una eixida que es podia tancar i obrir a voluntat. Cal dir que, a hores d'ara, del safareig no queda més que la bassa i algunes restes de les

parets que l'aixoplugaven. Aquesta zona va veure's afectada per la construcció de la carretera.

Després del safareig, la sèquia recollia l'aigua del barranc de la Curraqueta. Encara es pot veure la paret. Passava per davant del molí del Notari, que hi vessava l'aigua i seguia fins arribar a l'assut del qual encara es conserven restes.

Aquest assut fermava un toll, on les dones de la Vilanova, amb ases i someres anaven a fer la bugada, ans de la construcció del safareig suau esmentat.

L'assut del molí de Carlos.

podria ésser magatzem per al gra que s'hauria de moldre. L'altra, la de la sala de moldre molt més gran i amb un eficaç reforçament, el magnífic arc apuntat que embelleix força l'estança. En fer la transformació, sobre les esmentades voltes van bastir un petit habitatge per al moliner i un colomer. La reforma també va afectar el cup, realçant-lo al voltant de un metre. Al menys és el que puc deduir després d'una deturada observació de son reforçament exterior i interior. Les últimes pedres emprades són més tosques i sense el picat acurat de la resta.

El molí vist des del riu estant.

remarcable per la seua construcció i reformes. I obri un vast camp d'estudi per als entesos.

Era molí de dues moles, -les franceses ja he dit que les van treure, les catalanes encara hi són-, amb una característica molt especial. És la primera mola volandera que he vist amb ancoratge doble per a la nadalla.

Al càrcol, malgrat que mig ensorrat, tantmateix s'hi pot entrar. Hom disposa de 50 cm. per gatejar-lo. El desguàs del molí roman esborrat per les aportacions del riu.

Al costat d'aquest molí, hi havia un esta-

ble. Per la pedra emprada el degueren bastir en fer la reforma. No queda més que una paret amb els forats quadrats on es recolzen les bigues.

La bassa era petita, però gaudia de l'excel·lent cabal hidràulic que fornava la sèquia. Aquesta es pot seguir en molts trams. Encara que se n'hi troben de malmesos pels aprofitaments agrícoles i ramaders de la zona.

El safareig cobert, que l'any 1912 va bastir per al poble el senyor Carlos a prop del pont no és més que un aixoplugament rectangular i construït acuradament, de la sèquia. Té una entrada i una eixida que es podia tancar i obrir a voluntat. Cal dir que, a hores d'ara, del safareig no queda més que la bassa i algunes restes de les

Des de la bassa al cup.

El costat dret del molí.

El cup.